

Παρατήρηση διδασκαλίας

Εργαλείο βελτίωσης της εκπαιδευτικής
αποτελεσματικότητας

Εκπαιδευτική Αποτελεσματικότητα

Ο μάχιμος εκπαιδευτικός, αποτελεί, καθοριστικό παράγοντα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας στην εκπαίδευση.

Ο Αποτελεσματικός Εκπαιδευτικός

Είναι ένα υπαρκτό πρόσωπο στη σχολική πραγματικότητα, που προσπαθεί να πετύχει την υλοποίηση των στόχων της διδασκαλίας του, έχοντας ανακαλύψει τους δικούς του προσωπικούς στόχους διδασκαλίας (Πασιαρδής, Πασιαρδή, 2006).

Σύμφωνα με τους M. Harris και J. Hill (M. Harris & J. Hill, 1982 / M. Harris, 1986) ο αποτελεσματικός εκπαιδευτικός πρέπει να διαθέτει τα παρακάτω στοιχεία

1. Είναι συστηματικός
2. Είναι φιλικός
3. Είναι ικανός στην προφορική επικοινωνία
4. Είναι ενθουσιώδης
5. Εξατομικεύει τη διδασκαλία του

Αποτελεσματικός Εκπαιδευτικός

Ο Π. Πασιαρδής (Πασιαρδής, 2004) προτείνει ένα σύστημα αξιολόγησης του έργου των εκπαιδευτικών, το οποίο αφορά στην άμεση παρατήρηση της διδασκαλίας.

- ΤΟΜΕΑΣ I: τεχνικές διδασκαλίας
- ΤΟΜΕΑΣ II: πορεία διδασκαλίας και παρουσίαση της ύλης
- ΤΟΜΕΑΣ III: οργάνωση και διοίκηση της σχολικής τάξης
- ΤΟΜΕΑΣ IV: μαθησιακό περιβάλλον -επικοινωνιακό κλίμα τάξης
- ΤΟΜΕΑΣ V: Στην επαγγελματική εξέλιξη και ανάληψη ευθυνών από την πλευρά των εκπαιδευτικών

Παρατήρηση διδασκαλίας Γιατί είναι αναγκαία;

Οι εκπαιδευτικοί πολλές φορές δεν έχουν επίγνωση των διδακτικών συμπεριφορών τους. Τα γεγονότα και οι δράσεις μέσα στην τάξη τρέχουν τόσο γρήγορά που δεν βρίσκουν χρόνο να ασχοληθούν με τη δική τους συμπεριφορά.

Με την παρατήρηση μπορεί να:

- Βελτιωθούν οι συνθήκες μάθησης, τόσο των εκπαιδευτικών, όσο και των μαθητών, λόγω του αναστοχασμού, της αυτορρύθμισης, της αυτοδιόρθωσης, και της ανατροφοδότησης (Επανεξέταση του προσωπικού στυλ, αναθεώρηση και κριτική αντιμετώπιση του διδακτικού έργου)
- Αναπτυχθεί η ενσυναίσθηση, διότι ο εκπαιδευτικός βλέπει τα γεγονότα από διαφορετικές οπτικές γωνίες.

Παρατήρηση διδασκαλίας Γιατί είναι αναγκαία;

Με την παρατήρηση :

- Αποκτάται αυτάρκεια, διότι δημιουργείται ένα επαγγελματικό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα ερμηνεύει γεγονότα και θα λαμβάνει αποφάσεις.
- Καθιερώνονται οι συνεργατικές σχέσεις, διότι ο εκπαιδευτικός στρέφεται προς τους άλλους, για συναισθηματική στήριξη.

Παρατήρηση διδασκαλίας

Γιατί είναι αναγκαία;

Με την παρατήρηση:

- Αποκτάται ρεαλισμός, διότι γίνεται πιο ρεαλιστής και αποκτά την ικανότητα να διακρίνει τι είναι το επιθυμητό και τι το λιγότερο επιθυμητό για κάθε τάξη.
- Απελευθερώνεται ο ενθουσιασμός του, διότι επιθυμεί να υιοθετήσει αυτό που παρατήρησε και έχει αναγνωρίσει ως χαρακτηριστικά και πρακτικές που θα ήθελε να μιμηθεί στη δική του τάξη.
- Αποκτάται η αυτοπεποίθηση, διότι μαθαίνει να εμπιστεύεται τα ένστικτά του.
- Αποκτάται ευελιξία, διότι, σταδιακά, αποκτά την ικανότητα να βλέπει και να ενεργεί περισσότερο ευέλικτα στη δική του διδασκαλία και διαμορφώνει κάποιες κατευθύνσεις.

Η παρατήρηση διδασκαλίας από εκπαιδευτικό-συνάδελφο

Η δραστηριότητα ενδέχεται στην αρχή να προκαλεί στους εμπλεκόμενους αρνητικά συναισθήματα.

Παρατήρηση διδασκαλίας σε κλίμα αλληλοσεβασμού, αμοιβαίας συναισθηματικής αποδοχής και ανοιχτοσύνης.

Η παρατήρηση θα οδηγήσει :

- στον προβληματισμό σε προσωπικές αντιλήψεις και πρακτικές
- στον επαγγελματικό διάλογο και τη συνεργασία,
- στην αλληλεπίδραση παρατηρητή παρατηρούμενου

Πριν την παρατήρηση

- Προ-συμφωνία για το ρόλο του παρατηρητή.

Οι δύο πλευρές **δεσμεύονται σε μια συνεργασία και αλληλεπίδραση** η οποία θα έχει διάρκεια στο χρόνο και βασικούς στόχους, τον από κοινού προβληματισμό, την αναστοχαστική προσέγγιση, την αποκάλυψη δυνατών και αδύνατων σημείων στις διδακτικές πρακτικές, την αναθεώρηση διαμορφωμένων προσωπικών αντιλήψεων και εν τέλει τη βελτίωση και των δύο πλευρών πάνω στο διδακτικό έργο (Schuck, Aubusson & Buchanan, 2008).

- Συζήτηση για το συγκεκριμένο (επίπεδο τμήματος, μαθησιακές δυσκολίες κ.α.) και τους στόχους του μαθήματος.

Κατά τη διάρκεια της παρατήρησης

- Ρόλος του παρατηρητή (**Συμμετοχική** παρατήρηση στην οποία ο παρατηρητής εμπλέκεται στη δραστηριότητα που επιχειρεί να παρατηρήσει και τη **Μη συμμετοχική** μορφή όπου ο παρατηρητής δεν αναμιγνύεται στις δραστηριότητες που διερευνά)
- Επικέντρωση της παρατήρησης σε ένα από τους πέντε τομείς (I-V) (βλέπε slide 5). Επιλογή του εντύπου παρακολούθησης.
- Σαφείς και σύντομες σημειώσεις.

Μετά την παρατήρηση (1)- Αναστοχασμός παρατηρούμενου

- Θα πρέπει να δοθεί η **δυνατότητα αυτοαξιολόγησης και προσωπικού προβληματισμού** πάνω στο διδακτικό έργο (έντυπο αναστοχασμού πάνω στην όλη πορεία της διδασκαλίας και προτάσεις για προσωπική βελτίωση)

Ο σκοπός της παρατήρησης είναι διαμορφωτικός, τόσο για τον παρατηρούμενο όσο και για το έργο που ασκεί.

Βασική επιδίωξη της παρατήρησης που διενεργείται για διαμορφωτικούς σκοπούς, πρέπει να είναι η ανάπτυξη και η συνεχής βελτίωση του εκπαιδευτικού, σε ένα **επίπεδο το οποίο ταιριάζει με το στάδιο επαγγελματικής εμπειρίας στο οποίο βρίσκεται** (Creemers & Kyriakides, 2005)

Μετά την παρατήρηση (2)- Παρατηρητής

Ο παρατηρητής αναφέρει με **πληρότητα, ειλικρίνεια και σε πνεύμα αλληλοσεβασμού**, τις επισημάνσεις και τα σχόλια που είχε ήδη καταγράψει.

Σκοπός είναι η εκτίμηση του βαθμού εφαρμογής συμπεριφορών και πρακτικών από την πλευρά του διδάσκοντα, όπως αυτές ορίζονται σε σχέση με τις καθορισμένες από τη διεθνή βιβλιογραφία παραμέτρους της αποτελεσματικής διδασκαλίας.

Μετά την παρατήρηση (3)- Παρατηρητής

- **Ανατροφοδότηση και διαπροσωπική επαγγελματική συζήτηση** μεταξύ παρατηρούμενου και παρατηρητή.

Συζήτηση και γνωστοποίηση στον εκπαιδευτικό των αποτελεσμάτων της παρατήρησης αλλά και γενικότερα της αξιολογικής διαδικασίας, αποτελούν βασικές αρχές της άμεσης ανατροφοδότησης (Πασιαρδής, Σαββίδης & Τσιάκκικος, 2005).

- **Δέσμευση αλληλοπαρατήρησης, ανταλλαγής εμπειριών και προβληματισμού.** Θεωρώντας ότι πάντοτε υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης, ο κάθε εκπαιδευτικός πρέπει να παρατηρεί και να τυγχάνει και ο ίδιος παρατήρησης (Tang & Chow, 2007).

Η παρατήρηση διδασκαλίας από εκπαιδευτικό-συνάδελφο

Παρατηρητής και παρατηρούμενος μαθαίνουν, βοηθούν ο ένας τον άλλο να αναπτυχθεί και να βελτιωθεί, και σταδιακά, εφόσον λαμβάνει διάσταση επαναλαμβανόμενης πρακτικής, δεσμεύονται να γίνουν καλύτεροι και πιο αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί και παιδαγωγοί (Schuck, Aubusson & Buchanan, 2008).

Βιβλιογραφία:

- Schuck, S., Aubusson, P., Buchanan, J. (2008). *Enhancing teacher education practice through professional learning conversations*. European Journal of Teacher Education Vol. 31, No. 2 (2008), 215-227.
- Creemers, B. & Kyriakides, L. (2005). *A critical analysis of the current approaches to modelling educational effectiveness: The importance of establishing a dynamic model*. Faculty of Behavioural and Social Sciences, University of Groningen. Department of Education, University of Cyprus
www.rug.nl/staff/b.p.m.creemers/paper_on_the_dynamic_model_at_sesi.pdf
- Tang, S. & Chow, A. (2007). *Communicating feedback in teaching practice supervision in a learning-oriented field experience assessment framework*. Teaching and Teacher Education 23 (2007) 1066-1085.
- Πασιαρδής, Π. & Πασιαρδή, Γ. (2006). *Αποτελεσματικά σχολεία: Πραγματικότητα ή Ουτοπία*; Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθύτω.
- Πασιαρδής, Π. (2004). *Εκπαιδευτική Ηγεσία*. Αθήνα. Εκδόσεις Μεταίχμιο.